Eduskunnan talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Asia: HE 39/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta

Muoti- ja urheilukauppa ryn lausunto

Muotikauppojen ja osin myös urheilukauppojen tilanne on maaliskuussa 2021 hälyttävän huono. Muoti- ja urheilukaupan myynti laski vuonna 2020 yhteensä -682 miljoonaa euroa ja alan kivijalkakauppa -727 miljoonaa euroa. Myynnin lasku on jatkunut edelleen. Tammi-helmikuussa muotikaupan arvo on laskenut -16,3 %. Kustannukset kuten vuokrat eivät juurikaan ole laskeneet, joten yritysten kannattavuus ja lisärasitteiden kantokyky on kriittinen.

Mahdollisilla sulkualueilla Pääkaupunkiseudulla ja Turussa toimii merkittävä määrä vaikeuksissa olevia muoti- ja urheilukauppoja. Asiakasmäärät Helsingin keskustassa ja muotikaupoissa ovat maaliskuussa romahtaneet alle viidesosaan vuoden 2019 vastaavaan aikaan verrattuna. Terveysturvallisuuden kannalta muoti- ja urheilukaupoissa asiointia ei voi tällä hetkellä pitää koronan leviämisen kannalta merkittävänä riskinä. Siksi olisi perusteltua, että asiointi vaate- kenkä, ja urheiluvälineiden hankintaa varten tulisi olla luokiteltu välttämättömyyshyödykkeiden hankinnaksi.

Mikäli liikkumisrajoitukset tulevat käyttöön joutuvat muoti- ja urheilukaupat käytännössä sulkemaan. Siksi laissa tulisi ottaa huomioon kaikki mahdolliset keinot vahinkojen minimoimiseksi. Turvallinen asiointi voitaisiin toteuttaa muissa EU maissa toteutetuilla tavoilla:

a. Asiakkaille tulisi sallia yksiselitteinen oikeus noutaa ostamansa verkko-ostokset paitsi noutopisteistä ja postista myös suoraan myymälästä. Esimerkiksi vaatteiden ja kenkien verkkomyynti on kasvanut suomesta tammi-helmikuussa 121 %, mikä on ollut monelle muoti- ja urheilukaupalle liiketoiminnan jatkumisen turvaaja.
b. Saksassa turvallinen asiointi on haluttu taata siten, että kuluttajat ovat voineet varata ennakkoon ajan kaupassa- asiointiin ja verkko-ostosten noutoa varten. Kuluttajille voitaisiin myös Suomessa antaa tällainen mahdollisuus yksin tai oman perheen kanssa.
c. Belgiassa on vaikean koronatilanteen keskellä Brysselissä mahdollistettu kuluttajien asioiminen myös erikoiskaupoissa asiakasmäärää rajoittamalla siten, että jokaiselle asiakkaalle on tullut turvata riittävä 10 m² turvaväli ja kaupassa asiointi on rajattu 30 minuuttiin.
d. Ranskassa pahimmilla taudin esiintymisalueilla on sallittu myymälänouto kaikista myymälöistä ja alle 400 m² myymälät ovat voineet olla avoinna, kun jokaiselle asiakkaalle on voitu varata 15 m² tila asiakasta kohden.

Hallituksen esityksessä viitataan vähittäiskaupoista saatuihin tartuntoihin. Muoti- ja urheilukaupat epäilevät tätä väitettä, koska sen tueksi ei ole esitettävissä suoraa näyttöä, mikä hallituksen esityksessä on myös myönnetty. Siksi Suomessakin voitaisiin sallia asiointi myös myymälässä, jos ei muuten, niin vähintäänkin ajallisesti rajattuna ja rajaten asiakkaiden määrää.

Ulkomaisen verkkokauppa saa huomattavan kilpailuedun, jos kaikkia turvallisen asioinnin keinoja ei turvata myös kivijalkakaupassa. Ennakkotietojen mukaan maaliskuussa ulkomaisten verkko-ostoksien markkinaosuus on noussut vajaaseen neljäsosaa koko muotikaupasta.

Yritysten tukeminen tulisi toteuttaa liikkumarajoitusten kanssa samanaikaisesti.

Muotikauppa ja useat urheilukaupat ovat kärsineet kaupan aloista tiettävästi eniten pandemiaa seuranneesta kysynnän laskusta. Uusien sulkutoimien pelätään edelleen karkottavan jo muutenkin vähiä asiakkaita, mutta tässä katastrofaalisessa tilanteessa esimerkiksi vuokrakustannukset joustavat vain vähän, jos lainkaan.

Liikkumisrajoitukset merkitsisivät muoti- ja urheilukaupoille merkittävää liiketoiminnan jatkumisriskiä ja siksi yrityksille tulisi olla mahdollista saada tukea sulkutilasta selviämiseksi. Suurtenkin alan yritysten maksukyky on

jo valmiiksi huomattavan heikko. Tukipaketin tulisi olla myös saatavissa siten, että yritykset tietäisivät tukien ehdot jo ennen liikkumisrajoitusten toimeenpanoa. Näin voitaisiin minimoida henkilökunnan lomautukset ja varmistaa ainakin osan henkilökunnan työllistäminen esim. verkkoasiakkaiden palvelemiseksi.

Jos yritysten tukeminen toteutettaisiin hallituksen esityksen HE 37/2021 mukaisesti, tulisi seuraavat asiat ottaa huomioon:

a. Jos tukea maksettaisiin yrityksille, joissa on enintään 49 työntekijää jäisi pääosaa vaikeuksissa olevaa muoti- ja urheilukauppaa vaille tukia. Varsinkin Helsingissä tavaratalot ja isot kauppaketjut keskustassa ja kauppakeskuksissa työllistävät reilusti enemmän kuin alle 50 henkeä. Mahdolliset tuet tulisi saada myös heidän ulottuvilleen. Esimerkiksi ravintoloihin verrattuna, muoti- ja urheilukauppojen yrityskoko on suurempi.
b. Tuen tulisi olla toimitilakohtainen, sillä useimmilla ketjuilla on toimipisteitä keskustan lisäksi myös monissa kauppakeskuksissa sulkualueella.
c. Ravintoloiden tapauksessa korvausta voisi HE:n mukaan saada, jos yrityksen tilat ovat suljettuina yli 15 vuorokautta – tämä saattaisi merkitä, ettei tukea kaupoille tulisi lainkaan, jos sulkutila purettaisiin nopeammin. Tällöin henkilöstökulut jouduttaisiin ilman että näihin saataisiin tukea. Talousvaliokunnan mietinnössä tämä 15 vuorokauden raja on poistettu, mikä tulisi olla lähtökohta myös kaupan yritysten tukemisessa.
d. Yritysten tulisi voida tarjota verkko-ostosten myymälänoutoa ilman, että tämä olisi tuen saannin este. Näin turvattaisiin postimyynnin ja ”click & collect” myynnin tasapuolisuus. Suomessa toimivien kauppojen yksi kilpailuetu ulkomaisiin verkkokauppoihin verrattuna on mahdollisuus saada tuotteet nopeasti noutamalla ne myymälästä tai noutopisteestä.

Tukien tuli olevan nopeasti yritysten saatavilla. Kustannustukien elvyttävä vaikutus on menettänyt tehoaan, koska tuet ovat tulleet yrityksille vasta useita kuukausia vertailukausien jälkeen.

Toisin kuin moni muu kaupan alat, varsinkin vaate- ja kenkäkaupat kilpailevat suoraan ulkomaisten verkkokauppojen kanssa ja korkeat vuokrat vaarantavat yhä useamman kivijalkakaupan toiminnan sulkutilanteessa. Pelkästään pandemian aiheuttama asiakasvirtojen lasku näkyy jo nyt keskustojen liiketilojen autioitumisena.

Muoti- ja urheilukaupan tilannetta rasittaa tällä hetkellä vuoden 2020 kevään sesongista jäänyt suuri vaihto-omaisuus eli myymälöissä olevat myymättömät tuotteet. Mahdolliset liikkumisrajoitukset tulisivat kaupoille siksikin erittäin huonoon aikaan.

Veli-Matti Kankaanpää
Toimitusjohtaja • Managing Director

MUOTI- JA URHEILUKAUPPA RY

Muoti- ja urheilukauppa ry • Fashion and Sports Commerce Association
Mannerheimintie 76 A, 00250 Helsinki, Finland
+358 400 600037 • www.muotijaurheilukauppa.fi